

Pajala kommun

Rektorn vid Pajala Centralskola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Pajala Centralskola
i Pajala kommun

Tillsyn i Pajala Centralskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Pajala kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Pajala Centralskola besöktes av Skolinspektionen den 3 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Pajala centralskola ligger centralt i Pajala kommun. Verksamheten omfattar totalt 214 elever i grundskolans årskurser 4–9. Utbildningen bedrivs i ålders-homogena klasser och i varje årskurs finns två parallellklasser. Rektor har ansvarat för verksamheten i fjorton år.

Kunskapsresultat

Skolverket presenterar officiell statistik om skolväsendet på olika nivåer. Här används statistiken för att beskriva kunskapsresultaten vid Pajala Centralskola, även relaterat till genomsnitt för riket.

År 2013 nådde näst intill samtliga elever i årskurs 6 på Pajala Centralskola lägst betyget E i alla ämnen. Vad gäller årskurs 9 har andelen elever som nått kunskapskraven i alla ämnen stadigt stigit från 81 procent år 2010 till 96 procent år 2013. Dessa resultat ligger högt i förhållande till resultatet för kommungruppen samt riket, där exempelvis 77 respektive 75 procent av eleverna nådde kunskapskraven år 2013.

Även vad gäller det genomsnittliga meritvärdet för elever i årskurs 9 uppvisar skolan goda resultat. Mellan åren 2009 och 2013 har det varierat mellan 214 och 245, och under hela perioden har meritvärdet varit högre än motsvarande värde i kommunen respektive riket. År 2013 var det genomsnittliga meritvärdet exempelvis 229 medan motsvarande värde i kommunen och riket var 205 respektive 213.

Resultaten av nationella prov för elever i årskurs 9 år 2012/13 är varierande, och ger inte fullt ut samma positiva bild som ovan beskrivna resultat. I ämnesproven i matematik och svenska har skolan en högre genomsnittlig betygspoäng än resultatet i riket. Den genomsnittliga betygspoängen gällande ämnesproven i engelska, kemi och samhällskunskap är dock lägre för elever på skolan jämfört med elever i riket, med störst negativ avvikelse vad gäller det engelska delprov som behandlar elevernas receptiva förmåga samt ämnesprovet i kemi. Värt att notera är även att skolenheten avviker kraftigt från riket vad gäller relationen mellan resultaten av ämnesprov och slutbetyg i årskurs 9. Jämfört med riket har skolan i ämnena engelska, svenska, matematik och kemi en markant lägre andel elever som får lägre slutbetyg än provbetyg. Med

undantag för ämnet matematik har skolan jämfört med riket även en högre andel elever som får högre slutbetyg än provbetyg. I ämnet engelska har exempelvis näst intill ingen elev på skolan fått lägre slutbetyg än provbetyg, medan 53 procent fått högre. Enligt motsvarande uppgifter för riket har 18 procent fått lägre och 8 procent högre slutbetyg än provbetyg.

Det finns också stora skillnader i pojkars och flickors kunskapsresultat, då pojkarna har betydligt lägre genomsnittligt meritvärde. År 2013 hade exempelvis flickorna i genomsnitt 250 meritpoäng medan pojkarna hade 200. Sett till en femårsperiod, med undantag för år 2011, har också pojkarnas genomsnittliga meritvärde legat något under motsvarande värde för pojkar i riket, exempelvis år 2013 då det var 202. Pojkarna på skolan når också kunskapskraven i alla ämnen i lägre utsträckning än flickorna, men dock i högre utsträckning än pojkarna i riket år 2013. Vad gäller behörighet till gymnasieskola har samtliga flickor och näst intill samtliga pojkar under de senaste tre åren varit behöriga till alla gymnasiala program.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att upptäcka och rätta till brister närhelst de framkommer.

Det är Skolinspektionens bedömning att den verksamhet som bedrivs vid Pajala Centralskola i hög grad motsvarar de krav författningarna ställer. Personalen visar stort engagemang för verksamheten och för att eleverna ska ha en god studiemiljö. Rektorn är drivande i utvecklingsarbetet och ser till att satsningar görs i kompetensutvecklande syfte för att utveckla undervisningens kvalitet.

Tillsynen visar att skolan bedriver ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete då det redovisats hur kunskapsresultaten ser ut för eleverna och vilka områden som behöver förbättras. Rektor begär varje termin in en sammanställning av resultat samt en utvärdering och analys av dessa från respektive årskurs. Rektorn använder detta underlag för att i sin tur utvärdera och prioritera satsningar i syfte att utveckla verksamheten. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att skolan fortsätter analysera sin måluppfyllelse, även i samverkan med tidigare årskurser. De gemensamma analyserna bör sedan leda till ytterligare åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Av tillsynen framgår även att det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete på skolan. Enligt rektorn och lärarna förekommer det fall av kränkande behandling vilket skolan arbetar för att snabbt upptäcka, utreda och åtgärda. Skolans

planer mot kränkande behandling innehåller b.l.a. resultatet av de kartläggningar som gjorts av förekomsten av kränkande behandling och en beskrivning av de förebyggande insatser som ska göras under året. Skolinspektionen konstaterar dock att planen som avser årskurserna 4–6 innehåller en felaktig rutin för de fall där kränkning inte upphör.

Av tillsynen framgår vidare att det finns elever som har annat modersmål än svenska som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Särskilt stöd

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Pajala kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 3 februari 2015** redovisas till Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Bedömning

Pajala kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att ge studiehandledning på modersmålet till de elever som bedöms vara i behov av det.

Motivering

Särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev har behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Enligt skolförordningen är studiehandledning på modersmål en form av särskilt stöd som en elev som behöver det ska få.

Det är rektors ansvar att se till att en utredning kommer tillstånd när det blir aktuellt att bedöma om en elev har behov av särskilt stöd. Skolan behöver göra en individuell utredning som visar vilket behov av stöd eleven har. För vissa elever med annat modersmål än svenska kan utredningen behöva klargöra om eleven har behov av studiehandledning på modersmål. Den omständigheten

att eleven har annat modersmål än svenska behöver inte per automatik innebära att studiehundledning på modersmålet är den mest effektiva stödsatsen. Exempelvis om eleven inte har påbörjat begreppsbyggningen i ett ämne på sitt modersmål kan eleven istället vara i behov av hundledning av svensktalande lärare med ämneskunskap och kunskap om andraspråksutveckling (se Skolverkets stödmateriel Studiehundledning på modersmål, 2013). En individuell bedömning behöver göras av vilka stödåtgärder som behövs i varje enskilt fall.

I intervju med rektor, lärare och elevhälsan framkommer att det finns en elev på skolan, som rektor bedömt, är i behov av studiehundledning på sitt modersmål men som inte får det. Anledningen till detta är att rektor inte hittat lämpliga personer för uppdraget. Eftersom studiehundledning är en form av särskilt stöd som varje skolenhets rektor ansvarar för, är detta inte förenligt med skolagens krav.

Skolinspektionen understryker dock att de elever som skolan har bedömt vara i behov av studiehundledning på sitt modersmål ska ges detta. Rätten till särskilt stöd följer av skollagen. Det är således inte tillräckligt att göra bedömningen att studiehundledning på modersmålet inte kan erbjudas mot bakgrund av att skolan inte har tillgång till lärare. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att skolenheten brister genom att inte ge särskilt stöd i form av studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Författning

3 kap. 8 § skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Avstående från ingripande

Skolinspektionen har funnit följande brist men avstår enligt 26 kap. 12 § Skollagen (2010:800) från att ingripa.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling innehåller en felaktig rutin där det framgår att ett åtgärdsprogram ska upprättas i de fall där kränkning/trakasseri inte upphör.

Motivering

Enligt skollagen är lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

I skollagen anges att det inom ramen för varje särskild verksamhet ska bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Som ett led i detta ska varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Av skollagens förarbeten framgår att planen ska innehålla rutiner för hur personalen i verksamheten ska agera, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras m.m. (prop. 2007/08:95 f. och 2005/06:38 s. 139 f.).

I intervju med rektor, lärare och elever framkommer att det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete på skolan. Det förekommer fall av kränkande behandling vilket skolan arbetar för att snabbt upptäcka, utreda och åtgärda.

Skolinspektionen har tagit del av Pajala Centralskolas planer mot kränkande behandling. Den plan som gäller för årskurserna 4–6 har en rutin med rubriken "Om kränkningarna/trakasserierna inte upphör". Av denna framgår att ett åtgärdsprogram ska upprättas i de fall där kränkning/trakasseri inte upphör. Skolinspektionen vill betona att ett åtgärdsprogram ska utarbetas när en elev är i behov av särskilt stöd och inte per automatik då kränkande behandling inte upphör.

Skolinspektionen bedömer att den ovan angivna formuleringen inte harmonierar med skollagens bestämmelser. Skolinspektionen finner dock att bristen är ringa då överträdelsen i det konkreta fallet inte lett till några negativa konsekvenser för någon enskild och tillsynen i övrigt visar att skolans arbete mot kränkande behandling är välfungerande. Skolinspektionen avstår därför från att ingripa med stöd av 26 kap. 12 § skollagen när det gäller trygghet och studiero.

Författning

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

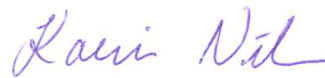
I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Karolina Bergqvist.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Karolina Bergqvist.

På Skolinspektionens vägnar



Joakim Blomberg
Beslutsfattare



Karin Nilsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.